

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
**“СОЦІОЛОГІЯ ОРГАНІЗАЦІЙ
ТА УПРАВЛІННЯ”**
(для бакалаврів)

МАУП

Київ 2007

Підготовлено доцентом кафедри соціології *Р. Р. Марутян*

Затверджено на засіданні кафедри соціології
(протокол № 9 від 10.05.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Марутян Р. Р. Навчальна програма дисципліни “Соціологія організацій та управління” (для бакалаврів). — К.: МАУП, 2007. — 24 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Соціологія організацій та управління”, питання для самоконтролю, теми контрольних робіт, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2007

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою вивчення соціології організацій та управління є опанування студентами теоретичними основами аналізу функціонування соціальних організацій та управління ними, технологій інформаційно-аналітичного забезпечення розвитку організацій у сучасних умовах.

Завданнями вивчення дисципліни є:

- надання студентам сучасних наукових уявлень про розвиток соціальних організацій та управління ними — структуру, функції, проблеми розвитку в умовах НТП і глобалізації, специфіку організаційного розвитку в умовах перехідної економіки;
- засвоєння основних понять соціології організації та управління: керуюча і керована підсистеми організації, організаційна поведінка, організаційна культура, ефективність управління розвитком організацій, життєвий цикл організацій, централізація та децентралізація, довіра в організаціях, організаційні комунікації, прийняття управлінських рішень, планування, організація, мотивація, контроль, стиль і методи управління, управлінські ролі, організаційна патологія, реорганізація, організаційні зміни, управління змінами, кризами, ризиками, конфліктами, економічні, політичні, освітні, культурні, громадські організації, автоматизація, комп'ютеризація, інформатизація, медіатизація, мережні, віртуальні, інтелектуальні організації;
- формування вмінь і навичок використання методів соціологічного збору інформації щодо проблем розвитку організацій та управління, комплексної діагностики організаційних проблем і розробки соціальних технологій підвищення ефективності управління, забезпечення сталого позитивного організаційного розвитку.

Засвоєння знань із дисципліни “Соціологія організацій та управління” може бути ефективним у контексті вивчення таких предметів, як теорія соціального управління, менеджмент, менеджмент персоналу, психологія менеджменту, маркетинг, економічна соціологія, соціологія ринку, соціологія реклами.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“СОЦІОЛОГІЯ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА УПРАВЛІННЯ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
1	2
	<p>Змістовий модуль I. Соціологія організацій та управління як об’єкт соціологічного аналізу</p> <p>1 Соціологія організації та управління як напрям соціології</p> <p>2 Управління в системі соціальної стратифікації, розподілу соціокультурних ресурсів та влади в суспільстві</p> <p>3 Класичні організації як цільові, формалізовані соціальні групи</p> <p>4 Життєвий цикл організації. Комунікації і процес розробки, прийняття та реалізації управлінських рішень. Організаційна культура</p> <p>5 Структура і функціонування соціальних організацій. Внутрішнє та зовнішнє середовище організації</p> <p>6 Управління як результат суспільного розподілу праці і соціальний процес. Влада і лідерство</p> <p>7 Функції, принципи, методи, стилі управління</p> <p>8 Ефективність організації та управління: критерії визначення та оцінки. Рівні ефективності та фактори її підвищення</p> <p>9 Організаційна поведінка: індивідуальні і групові аспекти. Управління персоналом</p> <p>10 Управління ризиками, стресами, конфліктами та змінами в сучасних соціальних організаціях</p> <p>11 Організаційний розвиток: аналіз, прогнозування, проектування, технології втручання та ефективного контролю</p> <p>12 Процес адаптації організацій до ринкового механізму функціонування</p> <p>13 Перспективні напрями розвитку, основні форми та властивості організацій майбутнього</p>

1	2
	Змістовий модуль II. Рівні соціологічного аналізу соціальних організацій і соціального управління
14	Національні системи як форми соціальної організації. Територіальні та етнічні спільноти
15	Соціальні інститути як соціальні організації. Соціальні інститути влади і власності
16	Політична система як специфічна форма соціальної організації
17	Зміст і функції державного управління. Проблеми ефективності
18	Економічні організації: визначення, форми, соціальні функції
19	Культурні, наукові, освітні, мас-медійні організації: соціальні функції і тенденції розвитку
20	Громадські організації: визначення, форми, соціальні функції
21	Ринок як система та соціальна мегаорганізація
22	Сучасні моделі управління національними системами
23	Латентні організації. Тіньовий сектор економіки та суспільного життя як проблема соціального управління
24	Проблеми соціальної ефективності організацій і процесів управління в сучасному українському суспільстві
25	Розвиток соціальних організацій у процесі глобалізації та інтенсивних соціальних змін
Разом годин: 135	

ЗМІСТ
дисципліни
“СОЦІОЛОГІЯ ОРГАНІЗАЦІЙ
ТА УПРАВЛІННЯ”

Змістовий модуль I. Соціологія організацій та управління як об’єкт соціологічного аналізу

Тема 1. Соціологія організації та управління як напрям соціології

Предмет соціології організації та управління. Функції соціології організації та управління. Основні етапи розвитку соціології організа-

цій та управління в зарубіжних країнах та Україні. Основні напрями і школи теорії управління. Теоретичні та емпіричні методи дослідження проблем організаційної поведінки. Міжпредметні зв'язки соціології організації та управління. Основні напрями сучасного менеджменту: стратегічний, виробничий, операційний, кадровий, мотиваційний, фінансовий, інноваційний, ризик-менеджмент, антикризовий, маркетинговий, рекламний, консалтинговий, корпоративний та ін. Соціологія організації та управління як інтегративний напрям наукового аналізу організаційного розвитку та організаційної поведінки.

Література [14; 17; 40; 42]

Тема 2. Управління в системі соціальної стратифікації, розподілу соціокультурних ресурсів та влади в суспільстві

Соціальні організації як складова соціальної структури суспільства. Соціальні організації в інституціональній структурі сучасного суспільства. Розподіл суспільної праці, організаційна та інституціональна поведінка.

Соціальна стратифікація як розподіл соціокультурних ресурсів і влади в структурі організацій і суспільства. Загальне і специфічне в ієрархії соціальних систем і соціальних організацій. Специфіка соціального управління на макро-, мезо- та мікрорівні.

Управлінська діяльність як професія: визначення, ролі, функції, соціальні рівні прояву. Культура управління та самоменеджмент.

Література [2; 3; 8; 11; 27; 28; 40; 42; 44]

Тема 3. Класичні організації як цільові, формалізовані соціальні групи

Критерії класифікації організацій: соціальна місія–мета–результат, розмір, форма власності, термін існування, рівень формалізації та структурованості, рівень динаміки розвитку, соціальна ефективність і конкурентна спроможність як перспектива розвитку організації.

Організації економічного спрямування (виробництво продуктів харчування, предметів споживання, засобів виробництва, матеріалів; будівництво; транспорт, зв'язок, обслуговування та ін.).

Політичні організації (державні структури і заклади, політичні партії, громадсько-політичні об'єднання та організації).

Наукові, освітні та культурні організації. Засоби масової комунікації та інформації.

Ідеологічні та релігійні організації. Громадські організації.

Література [1–3; 8; 11; 14; 18; 27; 28]

Тема 4. Життєвий цикл організації. Комунікації і процес розробки, прийняття та реалізації управлінських рішень. Організаційна культура

Основні етапи розвитку організації. Особливості стадій створення, активного розвитку, старіння організації. Фактори стагнації та занепаду організаційного розвитку. Реорганізація як втручання в розвиток організації з метою її оновлення, підвищення її соціальної ефективності.

Комунікативні процеси в організаціях: зміст, структура та форми. Прямі та зворотні комунікації в організаціях. Горизонтальні та діагональні комунікації. Бар'єри ефективних комунікацій. Процес прийняття управлінських рішень: сутність і зміст. Організаційна культура: визначення, ознаки, проблеми формування і піднесення. Домінуючі культури та субкультури в організаційному розвитку. Культурні відмінності. Культурна травма як процес культурної адаптації людини та організаційна поведінка.

Література [2; 3; 8; 11; 14; 18; 23; 25; 27; 28]

Тема 5. Структура і функціонування соціальних організацій. Внутрішнє та зовнішнє середовище організації

Керуюча та керована підсистеми організації. Вища, середня та нижча ланки керованої системи. Типологія організаційних структур управління: лінійна, функціональна, лінійно-функціональна, матрична, змішана форми.

Основні елементи внутрішнього середовища організації: програми розвитку (цілі та завдання), персонал, інформація, техніка та технології, матеріали, сировина.

Зовнішнє середовище організації: конкуренти, споживачі, постачальники, посередники, державні структури та фіскальні механізми, науково-дослідні організації. Система соціокультурних факторів розвитку організації.

Тенденції розвитку організаційних структур в умовах НТП і глобалізації.

Література [9; 14; 40; 42; 44]

Тема 6. Управління як результат суспільного розподілу праці і соціальний процес. Влада і лідерство

Управлінська діяльність як професійна діяльність: специфіка, зміст, функції, форми. Управлінські ролі. Соціально-психологічні та соціокультурні фактори відбору та ротації управлінських кадрів. Культура і мистецтво ефективної управлінської діяльності.

Влада та повноваження. Форми влади. Міжособистісна влада: легітимна, заохочувальна, примусова, експертна, референтна влада. Потреба у владі. Інформаційна влада та її роль у процесі прийняття управлінських рішень.

Влада, політика та етика. Лідерство: теорії, моделі, ефективність.

Література [1–6; 13; 27; 28; 47]

Тема 7. Функції, принципи, методи, стилі управління

Планування як функція управління. Прогнозування. Стратегічне, тактичне та операційне планування. Організація як функція управління. Створення організації. Організаційне забезпечення організаційного розвитку: розподіл функцій і повноважень, регулювання та координація роботи персоналу. Реорганізація як перерозподіл ресурсів, функцій, повноважень і відповідальності з метою підвищення ефективності та конкурентної спроможності організації.

Мотивація як функція управління. Внутрішня та зовнішня мотивація. Стимулювання інтересу до праці та професійної активності: матеріальна та моральна форми. Теорії мотивації. Ієрархія потреб А. Маслоу. Теорія Альдерфера. Двофакторна теорія Герцберга. Теорія потреб Макклеланда. Процесуальні теорії мотивації: теорія навчання, теорія підкріплення, теорія очікування, теорія справедливості, теорія висування цілей.

Контроль як функція управління. Управлінський контроль і самоконтроль.

Література [2; 3; 11; 14; 18; 34]

Тема 8. Ефективність організації та управління: критерії визначення та оцінки. Рівні ефективності та фактори її підвищення

Критерії організаційної ефективності. Індивідуальна, групова та організаційна ефективність. Часові характеристики ефективності: довгострокова (виживання), середньострокова (конкурентна здат-

ність, розвиток), короткострокова (продуктивність, якість, гнучкість, задоволення) форми. Причини недостатнього рівня організаційної ефективності та фактори її підвищення.

Діагностика та контроль організаційної ефективності. Соціологічний аналіз організаційних патологій як факторів організаційної не-ефективності.

Література [2; 3; 11; 14; 18; 21]

Тема 9. Організаційна поведінка: індивідуальні і групові аспекти. Управління персоналом

Індивідуальні відмінності та мотивація. Оцінка, винагорода та модифікація поведінки. Перевантаження та стреси: форми, фактори, технології компенсації та профілактики. Групова поведінка: типи, фактори, стадії розвитку, форми групової взаємозалежності. Підбір, управління персоналом. Соціалізація, кар'єра та організаційний розвиток.

Література [2; 3; 11; 12; 16; 20; 22; 25; 39; 47; 48]

Тема 10. Управління ризиками, стресами, конфліктами та змінами в сучасних соціальних організаціях

Класифікація та фактори ризиків організаційного розвитку. Управління ризиками організаційного розвитку.

Конфлікти в організаціях: форми, рівні, фактори, етапи розвитку. Технології управління організаційними конфліктами. Зміна цілей. Збільшення доступу до ресурсів. Відхилення від конфлікту. Компроміс. Переговори як основа вирішення конфліктів. Стимулювання комунікацій, конкуренції, організаційних змін.

Зміни в організаціях як фактор їх розвитку: форми, суб'єкти, наслідки, методи управління. Втручання в організаційний розвиток з метою підвищення його ефективності.

Література [2; 3; 11; 14; 16; 20–22]

Тема 11. Організаційний розвиток: аналіз, прогнозування, проектування, технології втручання та ефективного контролю

Соціальна діагностика: мета, форми, методи. Прогнозування як основа превентивного управління. Проектування моделей організаційного розвитку як основа стратегічного планування, довгостроко-

вої організаційної ефективності, оптимального та адекватного управлінського контролю.

Комплексне втручання в процес розвитку організації як навмисні перетворення цілей, завдань і структур організаційного розвитку.

Література [2; 3; 7; 8; 11; 18; 27; 28; 34]

Тема 12. Процес адаптації організацій до ринкового механізму функціонування

Багатоукладність, динамічність, конкурентність як ознаки сучасного ринкового механізму. Форми власності та специфіка організаційного управління. Організаційно-правові форми економічної діяльності. Комерційні організації. Некомерційні організації. Об'єднання юридичних осіб.

Тенденції організаційних змін в умовах трансформації ринкових відносин в Україні на сучасному етапі. Поширення акціонерних товариств. Організація державних підприємств. Взаємодія держави та підприємств. Корпоративні організації. Фінансово-промислові групи. Транснаціональні компанії. Міжнародні спільні підприємства.

Література [2; 3; 6; 8; 11; 14; 18; 28; 34]

Тема 13. Перспективні напрями розвитку, основні форми та властивості організацій майбутнього

Науково-технічний прогрес, глобалізація як фактори організаційного розвитку. Еволюція апарату управління та методи його роботи. Інформаційно-комп'ютерні технології та організація електронного офісу.

Основні тенденції сучасних організаційних змін. Децентралізація, диверсифікація, нововведення, дебіюрократизація та креатизація організаційного розвитку. Вимоги до управління сучасними організаціями. Прогнозування. Інтеграція функцій. Глобалізація та розповсюдження інформаційних технологій. Орієнтація на акціонера. Гнучкість та адаптивність. Основні властивості організацій майбутнього. Використання команд для вирішення проблем. Висока організаційна гнучкість. Висока конкурентна здатність. Множинність форм організацій. Прагнення до диверсифікації. Культ індивідуума.

Література [2; 3; 6; 11]

Змістовий модуль II. Рівні соціологічного аналізу соціальних організацій і соціального управління

Тема 14. Національні системи як форми соціальної організації. Територіальні та етнічні спільноти

Глобальні проблеми розвитку планетарного співтовариства: загроза ядерної війни, політичний тероризм, бідність, соціальна нерівність та несправедливість, екологія, соціальне та індивідуальне здоров'я. ООН, міжнародні організації, органи влади міжнародних союзів як керуючі структури макросоціальних організацій та організацій.

Територіальні та етнічні спільноти як специфічні соціальні організації. Сільські поселення, міста, великі міста. Домогосподарства. Роль і функції місцевого управління та самоврядування. Урбанізація як тенденція розвитку територіально-етнічних структур: зміст, наслідки, перспективи.

Література [27; 28; 34]

Тема 15. Соціальні інститути як соціальні організації. Соціальні інститути влади і власності

Інституціональна структура сучасних суспільств. Соціальні інститути як метаколективні утворення: форми, структура, функції. Інститути влади і власності в системі соціального управління, суспільного розподілу праці. Економічні, політичні та культурні інститути суспільства. Соціальні інститути соціалізації, комунікацій. Конвенціональні та церемоніальні інститути.

Інститути лідерства у сучасному суспільстві. Еліти як організовані групи та субкультури. Проблема дисфункціональності розвитку соціальних інститутів як прояв недостатнього рівня їх соціальної ефективності.

Література [9; 37; 38; 40; 42; 44]

Тема 16. Політична система як специфічна форма соціальної організації

Держава, політичні партії, громадсько-політичні об'єднання та політичне лідерство як елементи політичної системи сучасного суспільства. Типологізація політико-партійних систем, політичних режимів, форм державного устрою.

Бюрократія як соціальний клас і специфічна організація. Соціальні функції бюрократії. Проблеми та перспективи розвитку бюрократії.

Державна служба і державні службовці: правовий статус, функції, проблеми ефективності.

Становлення професійного політичного класу, правової держави та громадянського суспільства як прогресивна перспектива вдосконалення управління суспільним розвитком. Виборча демократія. Менеджмент виборчих і правлячих команд.

Література [4; 5; 11; 24; 37; 38]

Тема 17. Зміст і функції державного управління. Проблеми ефективності

Адміністративний аспект державного управління. Об'єкти управлінської діяльності виконавчої влади. Державні установи та підприємства як держбюджетні організації. Цілі державного управління, їх юридичне та ресурсне забезпечення. Поняття й види функцій державного управління. Відповідальність державних службовців. Поняття та види контролю в державному управлінні. Громадський контроль.

Загальна соціальна ефективність державного управління. Ефективність організації і функціонування суб'єктів державного управління. Ефективність діяльності управлінських органів і посадових осіб. Проблеми розвитку державного сектора економіки, соціального обслуговування, освіти і культури в українському суспільстві.

Література: [13; 15; 37; 38]

Тема 18. Економічні організації: визначення, форми, соціальні функції

Інститути власності, фінансів, виробництва, розподілу, обміну та споживання як елементи економічної системи сучасного суспільства. Ринок як механізм регуляції економічного розвитку. Типологізація економічних організацій.

Великі, середні й малі економічні підприємства та організації: ринковий механізм і державне регулювання їх розвитком і взаємодією.

Економічна інтеграція у контексті глобалізації: тенденції, проблеми, перспективи.

Література [1; 14; 27; 28; 31]

Тема 19. Культурні, наукові, освітні, мас-медійні організації: соціальні функції і тенденції розвитку

Визначення специфіки соціальних функцій культурних, науково-освітніх і мас-медійних організацій. Інформаційне, постіндустріальне суспільство, інформаційно-комп'ютерна революція. Комп'ютеризація, інформатизація, медіатизація соціального простору. Розвиток віртуальної культури як складової загальної культури сучасного і майбутнього суспільства.

Соціальні наслідки інформаційно-комп'ютерної революції. Соціальні проблеми і перспективи управління процесами розвитку інформаційного, постіндустріального суспільства.

Література [4; 5; 14; 31]

Тема 20. Громадські організації: визначення, форми, соціальні функції

Громадські організації як третій сектор суспільного розвитку, інститут громадянського суспільства і форма суспільної самоорганізації. Громадські організації як механізм представництва і групи тиску в процесі вирішення проблем певних соціальних груп (груп інтересів). Проблеми розвитку третього сектора та громадянського суспільства в Україні. Волонтерський рух у світі та Україні.

Література [4; 5; 14; 31]

Тема 21. Ринок як система та соціальна мегаорганізація

Ринок як механізм взаємодії та обміну соціокультурними ресурсами і цінностями між їх виробниками, посередниками та споживачами. Локальні та регіональні ринки. Ринок як інституціональна система сучасного суспільства. Глобальний, національні ринки. Ринок як мегаорганізація: функції, перспективи розвитку.

Література [1–3; 8]

Тема 22. Сучасні моделі управління національними системами

Державний, громадський і приватний (комерційний) сектори в управлінні розвитком сучасного суспільства. Ліберально-капіталістична, соціал-демократична (соціальна), авторитарна, тоталітарна моделі державного регулювання соціальним розвитком: сутність,

недоліки, переваги. Державне регулювання, державний сектор економіки в розвитку сучасних суспільств.

Міжнародне гуманітарне право. Проблеми сталого розвитку суспільства. Індекс розвитку людського фактора як основа компаративного аналізу розвитку країн — членів світового співтовариства.

Література [2; 3; 8; 19]

Тема 23. Латентні організації. Тіньовий сектор економіки та суспільного життя як проблема соціального управління

Латентні організації в сучасних суспільствах: визначення, функції, форми. Тіньовий сектор у процесах економічного та соціального виробництва, розподілу, обміну та споживання. Криміналізація економічних і політичних структур в умовах суспільної трансформації. Корупція у сучасному суспільстві. Проблеми боротьби з корупцією в українському суспільстві. Декриміналізація, зменшення тіньового сектора економіки як проблема соціального управління.

Література [3; 26]

Тема 24. Проблеми соціальної ефективності організацій і процесів управління в сучасному українському суспільстві

Теоретичні та технологічні аспекти аналізу соціальної ефективності організаційного розвитку в сучасних умовах. Ідеологічна, політична, бюрократична та управлінська криза в Україні. Псевдоменеджмент як результат моральної та професійної деградації представників керівної ланки організаційних систем. Організаційні патології: визначення, форми, технології діагностики та оздоровлення. Роль стратегічного та інноваційного менеджменту, ризик-менеджменту, консалтингу, кризового-менеджменту в процесах підвищення організаційної ефективності.

Література [3; 6]

Тема 25. Розвиток соціальних організацій у процесі глобалізації та інтенсивних соціальних змін

Економічні, політичні та культурні наслідки глобалізаційних процесів. Посилення економічної нерівності, соціальної несправедливості у світовому просторі: “золотий мільярд”, фінансовий інтерна-

ціонал, культурна імперія США, депопуляція, руйнація природного середовища тощо як об'єкти соціологічного аналізу та соціального управління. Побудова правової, соціальної держави і розвиток громадянського суспільства. Оптимізація процесів споживання та виробництва, впровадження принципів соціальної справедливості як тенденції й основа сталого соціального розвитку сучасних суспільств.

Література [3; 6; 17]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Предмет соціології організації та управління.
2. Функції соціології організації та управління.
3. Основні напрями теорії організації та управління.
4. Теоретичні та емпіричні методи дослідження проблем організаційної поведінки.
5. Соціальна діагностика, соціальне консультування та комплексне втручання в процес організаційного розвитку.
6. Роль і місце управління у процесі розвитку організованих форм діяльності людей.
7. Тенденції розвитку сучасних соціальних організацій у контексті інформаційно-комп'ютерної революції та глобалізації.
8. Соціальні організації як складова соціальної структури суспільства.
9. Управлінська діяльність як професія: визначення, функції, соціальні рівні.
10. Специфіка соціального управління на макро-, мезо- та мікрорівні.
11. Організації економічного спрямування (виробництво, будівництво, транспорт, зв'язок, обслуговування, торгівля тощо).
12. Політичні організації (державні структури і заклади, політичні партії, громадсько-політичні об'єднання та організації).
13. Науково-дослідні та культурно-освітні організації.
14. Громадські організації. Ідеологічні та релігійні організації.
15. Життєвий цикл організації. Основні етапи розвитку організації.
16. Комунікативні процеси в організаціях: зміст, форми, шляхи оптимізації.
17. Процес прийняття управлінських рішень: етапи, класифікація, методи і технології.

18. Організаційна культура: визначення, ознаки, структура, проблеми формування і піднесення.
19. Керуюча та керована підсистеми організації. Нижча, середня та вища ланки управління.
20. Основні елементи внутрішнього середовища організації (цілі та завдання, персонал, інформація, матеріали, техніка та технології).
21. Зовнішнє середовище організації. Система соціокультурних факторів розвитку організації.
22. Основні види управлінських структур організації.
23. Управлінська діяльність як професійна діяльність: специфіка, зміст, функції, форми.
24. Планування, організація, мотивація та контроль як функції управління.
25. Економічні, адміністративно-правові, соціально-психологічні методи управління.
26. Критерії ефективності організаційної поведінки та управлінської діяльності.
27. Індивідуальна, групова та організаційна ефективність.
28. Довгострокова, середньострокова, короткострокова форми ефективності організацій.
29. Діагностика та контроль організаційної ефективності. Причини та фактори низького рівня ефективності організацій та управління.
30. Індивідуальні відмінності та мотивація організаційної поведінки.
31. Оцінка, винагорода та модифікація поведінки персоналу організацій.
32. Групова поведінка: типи, фактори, стадії розвитку, форми групової взаємозалежності.
33. Управління персоналом. Соціалізація, професійна кар'єра.
34. Ризики організаційного розвитку: форми, причини розвитку, технології управління.
35. Стрес як індивідуальна та групова реакція на кризи організаційного розвитку.
36. Конфлікти в організаціях: форми, рівні, фактори, етапи розвитку, технології вирішення.
37. Зміни в організаціях як фактор їх розвитку: форми, суб'єкти, наслідки, методи управління.

38. Проектування моделей організаційного розвитку як основа стратегічного планування, довгострокової організаційної ефективності, оптимального та адекватного управлінського контролю.
39. Організаційне втручання як цілеспрямоване перетворення організаційного розвитку.
40. Багатоукладність, динамічність, конкуренція як ознаки сучасної ринкової економіки.
41. Форми власності та специфіка організаційного управління.
42. Тенденції організаційних змін в умовах трансформації ринкових відносин в Україні на сучасному етапі.
43. Інформаційно-бюрократичні кризи та шляхи їх подолання на основі досягнень НТП.
44. Еволюція апарату управління та методів його роботи. Інформаційно-комп'ютерні технології та організація електронного офісу.
45. Основні тенденції сучасних організаційних змін.
46. Основні властивості організацій майбутнього.
47. Глобальні проблеми розвитку планетарного співтовариства.
48. ООН, міжнародні організації, органи влади міжнародних союзів у системі управління національним і глобальним розвитком.
49. Урбанізація як тенденція розвитку територіально-етнічних структур: зміст, наслідки, перспективи.
50. Соціальні інститути як колективні утворення: типи, структура, функції.
51. Інститути влади і власності в системі соціального управління, суспільного розподілу праці. Інститути лідерства та еліта як організовані групи і субкультура.
52. Нормотворча, еталонна, референтна, управлінська, контролююча функції елітарних груп у сучасному суспільстві.
53. Проблема дисфункціональності розвитку соціальних інститутів як прояв недостатнього рівня їх соціальної ефективності.
54. Держава, політичні партії, громадсько-політичні об'єднання та політичне лідерство як елементи політичної системи сучасного суспільства.
55. Бюрократія як соціальний клас і специфічна організація: функції, проблеми, перспективи.
56. Державна служба і державні службовці: правовий статус, функції, проблеми ефективності.

57. Становлення професійного політичного класу, правової держави та громадянського суспільства як перспектива вдосконалення правління суспільним розвитком.
58. Виборча демократія. Менеджмент виборчих і правлячих команд.
59. Економічні організації: визначення, форми, соціальні функції.
60. Ринок як механізм регуляції економічного розвитку.
61. Культурні, науково-освітні та мас-медійні організації: специфіка соціального функціонування.
62. Інформаційне, постіндустріальне суспільство, інформаційно-комп'ютерна революція.
63. Комп'ютеризація, інформатизація, медіатизація соціального простору.
64. Соціальні наслідки, соціальні проблеми і перспективи управління в умовах постіндустріального суспільства.
65. Громадські організації як третій сектор суспільного розвитку, інститут громадянського суспільства і форма суспільної самоорганізації.
66. Громадські організації як механізм представництва і групи тиску в процесі вирішення проблем певних соціальних груп (груп інтересів).
67. Проблеми розвитку третього сектора та громадянського суспільства в Україні.
68. Ринок як механізм взаємодії та обміну соціокультурними ресурсами і цінностями між їх виробниками, посередниками та споживачами. Локальні та регіональні ринки.
69. Ринок як інституціональна система сучасного суспільства.
70. Глобальний, національні ринки. Ринок як мегаорганізація: функції, перспективи розвитку.
71. Державний, громадський і приватний (комерційний) сектори в управлінні розвитком сучасного суспільства.
72. Ліберально-капіталістична, соціал-демократична (соціальна), авторитарна, тоталітарна моделі державного регулювання соціального розвитку: сутність, недоліки, переваги.
73. Теорія і практика наукового гуманізму як ідеологічна основа розвитку сучасних суспільств і людства.
74. Латентні організації в сучасних суспільствах: визначення, функції, форми.
75. Тіньовий сектор у процесах економічного та соціального виробництва, розподілу, обміну та споживання.

76. Криміналізація економічних і політичних структур в умовах суспільної трансформації. Проблеми зростання корупції.
77. Декриміналізація, легітимізація та легалізація соціальних процесів як проблема соціального управління.
78. Теоретичні та технологічні аспекти аналізу соціальної ефективності організаційного розвитку в сучасних умовах.
79. Політична та бюрократична криза в Україні.
80. Псевдоменеджмент як результат моральної та професійної деградації представників керівної ланки організаційних систем.
81. Організаційні патології: визначення, форми, технології діагностики та оздоровлення.
82. Роль стратегічного та інноваційного менеджменту, ризик-менеджменту, консалтингу, кризового менеджменту в процесах підвищення організаційної ефективності.
83. Протиріччя і проблеми розвитку соціальних організацій у процесі глобалізації та умовах інтенсивних соціальних змін.
84. Системно-функціональні і структурні наслідки НТП для організацій і суспільства.
85. Економічні, політичні та культурні наслідки глобалізаційних процесів.
86. Посилення економічної нерівності, соціальної несправедливості у світовому просторі як об'єкти соціологічного аналізу та соціального управління.
87. Взаємодоповнення глобалізації та процесу посилення національної безпеки.
88. Соціологічні моніторинги у сфері управління організаційним розвитком.
89. Проблеми еволюційних і революційних змін у системі процесів соціального управління. Управління якістю.
90. Технології соціологічних досліджень в організаційній діагностиці: можливості та обмеження.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Соціологія управління як галузева соціологічна теорія середнього рівня: предмет, об'єкт дослідження.
2. Соціологія управління як наука: функції та основні наукові категорії.
3. Виникнення та розвиток соціології управління.

4. “Класична” теорія організації та управління Ф. Тейлора.
5. Концепція наукового управління Ф. Тейлора.
6. Теорія раціональної бюрократії М. Вебера.
7. Теорія “людських стосунків” Е. Мейо.
8. Особливості американської системи управління.
9. Особливості японської системи управління.
10. “Емпірична школа” П. Дракера.
11. Школа “соціальних систем” Ч. Барнарда.
12. Ситуаційний підхід до управління (М. П. Фоллет, Р. Стогдил).
13. Сучасна школа “людських ресурсів” управління.
14. Управління як різновид соціальних відносин і механізм узгодження соціальних інтересів.
15. Соціальний характер відносин між управлінським персоналом. Дисципліна, відповідальність як прояв соціальних відносин.
16. Природа і сутність соціального управління.
17. Особливості економічного управління в сучасному українському суспільстві.
18. Особливості управління у сфері культури і духовного життя сучасного українського суспільства.
19. Особливості політичного управління в сучасному українському суспільстві.
20. Політичне управління і маніпулювання.
21. Особливості розвитку державного і муніципального управління в сучасній Україні.
22. Соціальний і правовий статус чиновників.
23. Тенденції розвитку соціально-професійної групи “державні і муніципальні службовці”.
24. Мотивація державних і муніципальних службовців.
25. Етичні аспекти діяльності державних і муніципальних службовців.
26. Формування управлінської культури в сучасній організації.
27. Особливості керування різними типами поселень.
28. Соціологія управління як наукова дисципліна, її зв’язок з іншими науками.
29. Управління як соціальний інститут. Місце управління в системі соціальних інститутів.
30. Управління як соціальний інститут збереження та розвитку суспільства.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Акофф Р., Эмери Ф.* О целеустремленных системах. — М., 1974.
2. *Андрушків Б. М.* Основи менеджменту. — К., 1995.
3. *Ансофф И.* Стратегическое управление. — М., 1989.
4. *Бєбик В. М.* Політичний маркетинг і політичний менеджмент. — К., 1996.
5. *Бєбик В. М.* Менеджмент виборчої кампанії: ресурси, технології, маркетинг. — К., 2001.
6. *Беларус О. Г., Лук'яненко Д. Г. и др.* Глобальные трансформации и стратегии развития. — К., 2000. — 424 с.
7. *Белл Д.* Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования. — М., 1999.
8. *Боумен К.* Основы стратегического менеджмента. — М., 1997.
9. *Быченков В. М.* Институты: сверхколлективные образования и безличные формы социальной субъективности. — М., 1996.
10. *Вишняк О.* Електоральна соціологія: історія, теорії, методи. — К., 2000.
11. *Висема Х.* Менеджмент в подразделениях фирмы. — М., 1996.
12. *Гибсон Д., Иванцевич Д., Доннелли Д.* Организации. Поведение. Структура. Процессы. — М., 2000.
13. *Державне управління: Навч. посіб. / А. Ф. Мельник, О. Ю. Оболенський, А. Ю. Васіна, Л. Ю. Гордієнко; За ред. А. Ф. Мельник.* — К., 2003.
14. *Димитрова Л. Д.* Соціологія організацій та управління. — К.: НТУУ «КПІ», 2004.
15. *Иванов В. Н., Патрушев В. И.* Инновационные социальные технологии государственного и муниципального управления. — М., 2001.
16. *Каганець І.* Психологічні аспекти в менеджменті: типологія Юнга, соціоніка, психоінформатика. — К.; Тернопіль, 1997.
17. *Карпова Ю. А.* Введение в социологию инноватики. — М., 2004.
18. *Колтаков В. М.* Теория и практика принятия управленческих решений. — К., 2000.
19. *Култыгин В. П.* Современные зарубежные социологические тенденции. — М., 2000.
20. *Лозниця В. С.* Психологія менеджменту. Теорія і практика. — К., 2001.

21. *Маллинс Л.* Менеджмент и организационное поведение. — Минск, 2003.
22. *Мастенбрук У.* Управление конфликтными ситуациями и развитие организаций. — М., 1996.
23. *Осовська Г. В.* Комунікації в менеджменті. — К., 2003.
24. *Пугачев В. П., Соловьев А. И.* Введение в политологию. — М., 1996. — 447 с.
25. *Рысев Н.* Правильные управленческие решения: поиск и решение. — М., 2004.
26. *Сенченко М. І.* Латентні структури світової політики: Нариси з конспірології. — К., 2003.
27. *Сладкевич В. П.* Мотивационный менеджмент. — К., 2001.
28. *Сладкевич В. П., Чернявский А. Д.* Современный менеджмент. — К., 2002.
29. *Соціальна експертиза в Україні: методологія, методика, досвід впровадження / За ред. Ю. І. Саєнко.* — К., 2000.
30. *Сурмин Ю. П.* Теория систем и системный анализ. — К., 2003.
31. *Татаринов Г. Н.* Управление общественными отношениями. — М., 2004.
32. *Телешун С. О., Боронін А. С.* Політична аналітика, прогнозування та політичні консультації. — К., 2001.
33. *Українське суспільство 1992–2003 (соціологічний моніторинг).* — К., 2003.
34. *Файоль А., Эмерсон Г., Тейлор Ф., Форд Г.* Управление — это наука и искусство. — М., 1992.
35. *Шелдрейк Дж.* Теория менеджмента от тейлоризма до японизации. — СПб., 2001.
36. *Щёкин Г. В.* Основы кадрового менеджмента: В 2 кн. — К., 1994.
37. *Щёкин Г. В.* Теория социального управления. — К., 1996.
38. *Щёкин Г. В.* Социальная теория и кадровая политика. — К., 2000.
39. *Щекина С. В.* Управление персоналом современной организации. — М., 2000.

Додаткова

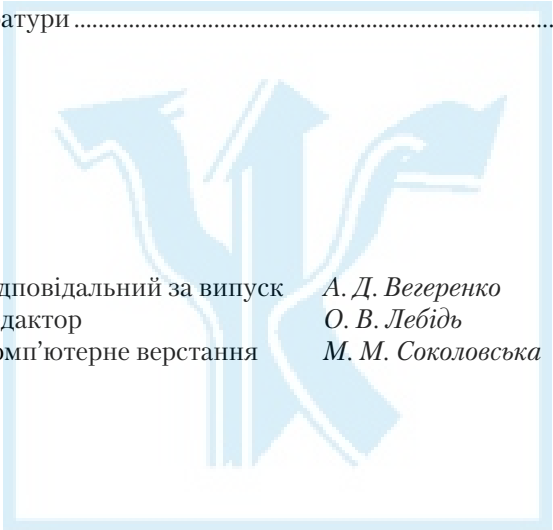
40. *Примуш М. В.* Загальна соціологія: Навч. посіб. — К.: ВД “Професіонал”, 2004.
41. *Слепенков И. М., Авкрин Ю. П.* Основы социального управления. — М., 1990.

42. *Соціологія праці та управління: Термінологічний словник-довідник* / Відп. ред. В. А. Полторак. — К., 1993
43. *Сенченко М. І. Фінансовий інтернаціонал*. — К., 2002.
44. *Спеціальні та галузеві соціології* / За ред. В. Є. Пилипенко. — К.: Вища освіта, 2003.
45. *Черневський А. Д. Организация управления: Учеб. пособие*. — К.: МАУП, 1998.
46. *Черниш Н. Соціологія: Курс лекцій*. — Л., 1996.
47. *Штупнов В. Г., Кишкель Е. Н. Основы управленческой деятельности*. — М., 1996.
48. *Управление людьми. Что мы знаем о современном работнике (опыт США и западноевропейских стран)* / Под ред. М. В. Грачева. — М., 1996.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Соціологія організацій та управління”	4
Зміст дисципліни “Соціологія організацій та управління”	5
Питання для самоконтролю	15
Теми контрольних робіт.....	19
Список літератури	21

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *О. В. Лебідь*
Комп'ютерне верстання *М. М. Соколовська*

МАУП

Зам. № ВКЦ-3167

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП